

7. årgang, nr. 3, 2012

Farvel til observatørerne

af Yves Congar

Er det sket? Er det sandt? Del I

af Jean-Pierre Duclos

Firmandundervisning på 12. år

af Karlheinz Löhrer

Alligevel katolik

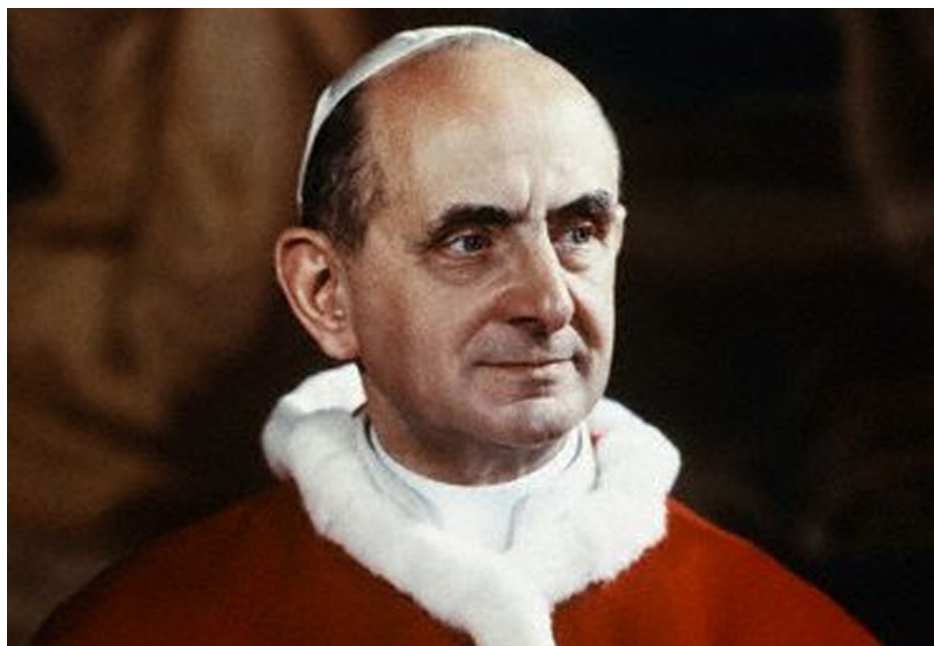
Boganmeldelse af Jakob Egeris Thorsen

Farvel til observatørerne

Af Yves Congar, oversat af Gunhild Lindstrøm og Jean-Pierre Duclos

Den franske dominikaner Yves Congar (1904-1995), som allerede i 30'erne var en foregangsmand i bestræbelserne for at genforene de adskilte kristne, blev også en af de teologiske hovedkræfter under Vatikankonciliet, og en anerkendelse af

hans indsats blev den kardinalhat, han fik kort før sin død. Under konciliet skrev han en meget åben, engang imellem bramfri dagbog, som blev udgivet i 2000. Han omtaler her blandt andet vores biskop Hans, som imponerede ham ved sine kommen-

Pave Paul VI

---

tarer om Skema XIII i lyset af Det nye Testaments syn om verden, især i Romerbrevet og Johannes Åbenbaring (Bd. 2 s.406).

To dage før koncilets afslutning, 4. december 1965, tog koncilfædrene afsked med de ikke-katolske observatører ved en ceremoni i basilikaen Sankt Paul udenfor Murene, hvor Paul VI holdt en meget personlig tale på fransk. Man kan læse den i Documentation Catholique 19.12.65 col.2159-2162, men redaktionen har valgt, i stedet for at oversætte hele teksten som et dokument, at gengive Congars egen opfattelse af ceremonien. Den virker lidt usammenhængende, løsrevne citater uden tegnsætning, men ved at læse den kan vi mærke historiens sus.

Han skriver:

Et jublende munkekor synger indgangssalmen, ps. 26, læsninger fra Det Gamle Testamente, fra Pauli brev, fra evangelierne (Saligprisningerne) læst af en engelsktalende observatør (Outler), den franske pater Michalon og et græsktalende medlem af Konstantinopels patriarkat, Maximos Aghiorgoussis. Forbønnerne: Maan fra den gammelkatolske kirke i

Utrecht og biskop Davis.

Pavens tale. Jeg bemærkede straks: Skift fra tiltaleform Mine Herre til Brødre.

”jeres afrejse medfører en ensomhed omkring os, som vi ikke kendte noget til før koncilet”

”jeres tilstedeværelse: Vi har erfaret dens indflydelse”

”den historiske betydning af det faktum, jeres tilstedeværelse er”

at uddybe ”det mysterium som jeres tilstedeværelse på en gang synes at gemme og at afsløre”

jeres afrejse ”standser ikke en påbegyndt dialog.”

Alt dette: ”der var mange, som allerede var klar over det; men nu er antallet af de folk, som tænker i disse baner, vokset”.

Så taler paven om koncilets frugter for tilnærmelsen på vej mod enheden:

”en voksende bevidsthed om selve problemets eksistens”

”håb om at problemet vil kunne blive løst, selvfølgelig ikke i dag, men i morgen”

”vi har lært hinanden lidt bedre at kende”

”igennem jeres personer er vi kommet i kontakt med kristne fællesskaber, som beder, handler i Kristi navn”

... ”med skatte af den højeste værdi”
Observatørerne er blevet ”inddraget” i arbejdet ”indtil i formuleringen af læremæssige eller disciplinære vedtagelser...”

”det kristne arvegods som I opbevarer og udvikler”

”Vi er begyndt igen at elske hinanden.”

Jeg finder denne ceremoni næsten selvfølgelig. Og dog, hvem ville for fem år siden have troet, det ville være muligt? Og se, på højeste niveau og som første akt af koncilets afslutning oplever vi næsten en ordets gudstjeneste, som holdes foran paven, MED ham som læser bønnerne og indleder Fadervor. Når jeg forlader basilikaen, knæler jeg ved Paulus’ grav: For han er der. Jeg henvender mig til ham, fortæller ham om Luther, som ønskede at genoprette det evangelium, som han, Paulus, havde kæmpet for. Jeg beder ham om, jeg kræver af ham som en forpligtelse og for mig som noget givet, at han medvirker i denne nye etape; at han leder paven og OS ALLE.”

Yves Congar: Mon journal du concile. Paris, cerf 2002. Bd. 2 s. 501-3

Er det sket? Er det sandt? Del I

Af Jean-Pierre Duclos

Dette dobbelte spørgsmål *Er det sket? Er det sandt?* er typisk for en moderne indstilling til sandhedskriterium, for det afspejler naturvidenskabernes forrang i vores kultur. Men det må anvendes forsigtigt, når det drejer sig om Bibelen, som blev til over en periode på over tusind år, og desuden er der snart gået 2000 år til, siden dens tilblivelse var afsluttet. Læren om Bibelens inspiration lægger vægt på den menneskelige forfatters selvstændighed: Han eller hun er virkelig forfatter, ikke sekretær. Derfor må vi læse teksten med samme øjne som han/hun. Her har vi brug for hjælp fra litteraturforskere, som kan fortælle os om de litterære genrer, forfatterne anvendte, og som ikke nødvendigvis svarer til vores. Vi kan for eksempel blive fristet til at anvende vort kriterium på det, vi i den kristne Bibel kalder de historiske bøger, fra Josua til Makkabæerbøgerne. Men den he-

braiske Bibel kender ikke noget til såkaldte historiske bøger. Skrifterne, fra Josuabogen til de to kongebøger, står i den jødiske Bibel samlet i en selvstændig del, Profeterne mellem Loven, dvs. de fem Mosebøger, og Skrifterne. Og denne anden del deles igen i to, ”de gamle profeter”, fra Josuabogen til den anden kongebog, og ”de senere profeter”, Esaias, Jeremias, Ezekiel og de 12 små profeter. Denne fordeling må vi huske, hvis vi prøver på at anvende vores lille fir-kantede test på for eksempel Davids historie.

Betyder det, at det dobbelte spørgsmål *Er det sket? Er det sandt?* ikke kan anvendes, når man læser Bibelen? Selvfølgelig ikke. Man skal blot huske, at det er beregnet til at skelne mellem en faktisk beretning, hvor svaret vil være ja/ja eller nej/nej, og et opdigtet eventyr, hvor svaret

---

lige så godt kan være nej/nej som nej/ja. Man kan nemlig digte en historie kun for at fornøje læseren, men man kan også gøre det for at få ham/hende til at tænke. Sådanne eventyr finder vi også i Bibelen, Jonas bog for eksempel. Og der findes mytiske fortællinger, hvor det vil være oplagt at anvende vores test, f.eks. fortællingen om Adams og Evas skabelse, og det er det jeg vil prøve her.

Og hvad med Det nye Testamente? Evangelierne anvender fortællemåden, men man må være klar over at et evangelium er en særlig litterær genre, som forener vidt forskellige dokumenter for at tjene forkyndelsen. Og nogle af disse kilder anvender en særlig jødisk fortællemåde, den såkaldte midrash, hvor netop vores test vil vise sig besværlig at anvende.

Myte og eventyr i Det gamle Testamente

Religionshistorikerne definerer myter som en opdigtet fortælling (mythos på græsk), som folk i en bestemt kultur anvender som udtryk for deres livsforståelse. Det drejer sig om et kollektivt værk, som blev til gennem talrige generationer, der deler en fælles kultur. Jeg vil tillade mig at påstå,

at 1. Mos. kap.1 ikke er en rigtig myte, men en skolelæreragtig pastiche redigeret på et forholdsvis sent tidspunkt, omkring landflygtigheden i Babylon, af nogle lærde jøder, som ønskede at forstærke deres landmænds selvforståelse overfor de omkringliggende folk. Men det ser helt anderledes ud, når man når til anden halvdel i kap 2. v. 4. Her står vi overfor en myte i egentlig betydning, en myte som har rødder i et babylonisk og kana'anæisk kulturelt miljø. Hebræerne var en talmæssigt beskeden gruppe, og det var normalt at de lånte fortællinger i det miljø de levede i, som de kunne anvende til at udtrykke deres livsforståelse. Det er det vi læser i kapitel 2 og 3 af 1. Mosebog, og her vil vores test være nyttig. Det er indlysende, at historien om Adam og Eva ikke er sket, men kan vi sige, at den er sand? Det forudsætter, at vi finder ud af, hvad hebræerne ønskede at bekende ved at anvende de fælles gamle nærorientalske myter. Det ville være en stor hjælp, hvis vi havde kendskab til de babyloniske myter, Adam og Evas historie er inspireret af. Desværre er det ikke tilfældet. Religionshistorikere har dog bemærket, at Bibelen er alene om selvstændigt at

---

omtale kvindens tilblivelse, og at den oven i købet adskiller sig fra mandens. Det må man være opmærksom på. Det kan være sandt, selv om det aldrig er sket.

Mangler Adam et ribben?

Ifølge Bibelen skete menneskets skabelse i to tempi. Først blev manden formet af ler, derfra hans navn Adam, fra *'adamah*, agerjord. Det udtrykker, at han er en del af kosmos, af den materielle verden. Alligevel adskiller han sig fra alt andet levende her på jorden, fordi det kun var i hans næsebor, Gud indblæste livsånde. Det tog tid for jøderne at blive klar over, at livsånde hos os er helt anderledes end hos alle de andre levende væsener her på jorden, som også trækker vejret. Man kan endnu ikke her læse forskellen mellem det biologiske liv, som barnet får fra forældrene, og den åndelige sjæl, som Gud skaber i hver eneste af os, fordi vi er skabt i Guds billede (1 Mos 1,27), men helt fra begyndelsen understreges det, at mennesket er noget helt for sig selv. Det forklarer, hvorfor Adam ikke kan finde nogen ”hjælper som svarer til ham.” (v.18). Derfor måtte Skaberen træde til endnu engang. ”Gud Herren

lod en tung søvn falde over Adam, og mens han sov, tog han et ribben og lukkede til med kød. Af det ribben, Gud Herren havde taget fra Adam, byggede han en kvinde og førte hende til Adam” (v. 21-22). Adam forstod straks, at de to var lige: ”Nu er det ben af mine ben og kød af mit kød. Hun skal kaldes kvinde, for af manden er hun taget” (v.28). Vi, som ikke kan hebraisk, er ikke klare over, hvor stærkt Adams ord lyder. Det er et ordspil som bygger på *ish*, mand, og *isha*, kvinde. Det udtrykker meget bedre end det moderne m/k, den fundamentale lighed mellem de to køn. Adam kan ikke være menneske alene (2,18), Eva må også være menneske, hvis Adam ikke skal være alene. Det er *isha* som gør *ish* til *ish*. Med andre ord det, Eva hjælper Adam til, er at være menneske. Vi må være forskellige for at være lige.

Hvor vanskeligt det er for os at forstå, hvordan dette billede netop udtrykker budskabet om ligheden mellem de to køn, kan vi konstatere ved at læse, hvad en af de bedste kendere af de bibelske myter herhjemme, Benedikt Otzen, skriver: ”I slutningen af kapitel 2 læser vi om kvindens

---

skabelse, og det for den antikke orientaler (og for den nutidige med, for dens sags skyld) helt selvfølgelig forhold, at kvinden er underordnet manden, udtrykkes her mytologisk på denne måde, at kvinden ”bygges” af et ribben taget fra mandens side.” (Otzen, Gottlieb, Jeppesen & Jensen: Myter i Det gamle Testamente. 2 udg. 1990. s.61) Ville en enfoldig og fordomsfri læser ikke snarere forstå det, som om Eva er finere end Adam? Han stammer kun fra ler.

Må jeg tillade mig en anakronistisk bemærkning? Vi kristne ved mere om Skaberens eget væsen end jøderne, fordi Sønnen har åbenbaret Treenighedens mysterium for os. Så længe Adam var alene, kunne han ikke være i Skaberens billede: Først da de blev to, begyndte de at ligne. Det er på denne måde, Eva hjælper Adam til at blive menneske. Vil det være en overfortolkning at bemærke, at Skaberen hele to gange omtales i flertalsform i den parallelle skabelsesberetning: ”Lad os skabe mennesket i vort billede, så de ligner os.” (1 Mos.1,25). Derfor skulle vi kristne forstå Bibelens budskab om, at de to køn er lige, endnu bedre end jøderne.

Alligevel kniber det for os alle.

Måske skulle vi forbedre vores test en lille smule. Er det sket? Nej. Er det sandt? Ja. Er det forstået? Det, som er sandt, er det budskab, fortællinger bringer. Og det er sandt, selv om det ikke er forstået, men det virker ikke. Selvfølgelig blev Eva ikke til bogstaveligt på denne måde, men det udtrykker ganske tydeligt ligheden mellem de to. Måske er det ikke tydeligt nok til, at budskabet kommer frem. Derfor er vi nødt til at føje det tredje led til vores test: Er det forstået? Og hvad vil man svare hertil? Jeg er bange for at svaret ofte må være tja.

Det ser ud som om vi er særligt døve, når Bibelen vil bringe os budskabet om kønnes lighed. Den måde, Højsangen misforstås på, er et andet eksempel. Igen drejer det sig om et skrift inspireret udefra, sandsynligvis lånt eller i det mindste inspireret fra den kana'anæiske kultur, som har påvirket Israel. Den fandt vej til den hebraiske Bibel og fik en fornem placering: Den blev nemlig læst op ved Påskehøjtidelighederne. Hvordan blev den forstået/fortolket?

Højsangen, dvs. sangen par excellence, er en samling af omtrent 30 kærlighedssange, hvor elskereren og den elskede udtrykker, nogle gange på en meget realistisk måde, hvordan de føler det at være ben af hinandens ben og kød af hinandens kød. Hvis nogen tvivler på det, skal han bare læse, hvad elskereren ønsker sig hos sin elskede (f.eks. 7,7-10) og Shulamiten svarer på en lige kontant måde. Men det er helt i orden. Det er Gud som har skabt den menneskelige kærlighed, og han så selv hvor godt det var (1. Mos.1,31).

Det ser ikke ud, som om alle er indforstået med det, og såvel jøder som kristne har haft vanskeligheder med at acceptere, at en lovprisning af den menneskelige kærlighed - som er skabt af Gud - kunne finde vej til Bibelen. Det var stadig til debat, da den jødiske Bibels kanon blev fastsat i 2. århundrede efter vores år 0. Skyldtes det mandschauvinisme eller oplevelsen af, at nogle af digterne blev sunget i værtshusene? Alligevel holdt man fast ved, at den var inspireret og løste problemet ved at tolke højsangen allegorisk. Det var en fristende løsning, fordi der var tradition for at

anvende den menneskelige kærlighed som et billede af forholdet mellem Yahwe og hans folk (f.eks. Es. 50,1; 62,4-5; Jer.2,2; 3,6-12 og Ez. 16 og 23). Alligevel mener jeg ikke at disse paralleller er nok til at retfærdiggøre en allegorisk tolkning af Højsangen. Det er ikke fordi disse tekster omtaler folkets utroskab og Yahwes tilgivelse, et tema som er Højsangen fremmed. Det væsentligste for profeterne er at forkynde, at et kærlighedsforhold kan eksistere mellem så forskellige partnere som Skaberen og hans skabning, trods den umådelige afstand, som findes mellem dem. Men en sådan ulighed er helt fremmed i Højsangen. Den kærlighed, som forener en mand og en kvinde, forudsætter, at de er lige, netop lige. ”Der er tres dronninger og firs medhustruer og unge piger uden tal; men hun er den eneste, min due, min et og alt” (6,8-9). Man kan roligt sige, at de digtere som forfattede Højsangen, havde opfattet budskabet med Adams ribben. Om det også gælder de troende, som indlemmede den i Bibelen, kan vi ikke sige noget om, men de jøder og kristne som tolker den allegorisk, de har i hvert fald ikke fattet det.

Selvfølgelig havde Jesus forstået budskabet. Hvordan kunne han ellers vælge kvinder til at være sine opstandelsesvidner (Jo.20.18), selv om de ikke kunne være det ifølge den rabinske ret? Men et hurtigt blik i kirken historie vil få en til at tvivle, når man skal besvare vores tillægsspørgsmål: Er det forstået? Og det begynder allerede med Paulus, som på den ene side holder fast i den mandschauvinistiske familiestruktur, som fandtes i de to kulturverdener, han levede i (1. Kor 11,2-16), og på den anden side forkynder, at al forskel og dermed også lighed er forsvundet med Kristus (Gal. 3,28). Men han handlede i hvert fald rigtigt, og hans kvindelige medarbejdere havde en væsentlig rolle i hans missionsarbejde. Han nævner mindst en halv snes af dem, når han skriver til menigheden i Rom (Rom. 16, 1-10).

Men det ser ikke ud som om, at alle i den romerske menighed har læst det brev, de fik tilsendt for snart 2000 år siden. Det gælder for

eksempel medlemmerne af den pontifikale kommission Ecclesiae Dei, hvis opgave er at afskaffe de sidste begrænsninger i anvendelsen af Pius V's messeritual. Alban Mc Coy, som er university chaplain i Cambridge, ønskede at markere det ved at fejre messen efter den såkaldte ekstraordinære rite i selve Roms domkirke, Lateranbasilikaen. Der blev en mægtig ballade, fordi to af ministranterne var piger! Monsignore Guido Pozzo fra det før omtalte kontor mindede han om, at det var først i 1994 (sic) at piger fik dispensation til at kunne være til stede i kirkens kor under messen. Derfor kan den ikke anvendes ved fejringen efter den ekstraordinære ritus, som følger rubrikkerne fra 1962.

Ifølge 1. Mosebog blev Eva Adam lig fordi hun blev skabt af hans ribben. Er det sket? Nej. Er det sandt? Ja. Er det forstået? Ikke af alle i hvert fald.

Fortsættes i næste nummer.

Firmandundervisning på 12. år - nogle overvejelser

af Karlheinz Löhner

I 1998 startede jeg med at undervise firmander i Sankt Antoni - og har gjort det siden næsten hvert år (en del gange sammen med John-Erik Stig Hansen) . I årenes løb har jeg / vi udviklet et program til gennemsnitlig 20 timer (+/-), og det er de tanker bagved dette program, jeg her vil gøre rede for.

De unge mennesker, der gerne vil firmes, går normalt i 8. klasse, er ca. 14 år gamle. For min skyld måtte de gerne være ældre - men helst ikke yngre. Jeg vil gerne appellere til deres forståelse af tingene, dvs. af, hvad det betyder at være katolik. Det er måske, måske for sidste gang, de hører / taler sammenhængende om det. De skal have en bagage med på deres vej gennem livet ...

Firmelse er som i folkekirken TROSBEKRÆFTELSE, men derudover SALVELSE og SENDELSE.

Om trosbekræftelsen først:

Det er ikke første gang i livet, den fremsættes - de fleste af os fik den fremsagt ved dåben af de voksne der bar os til dåben. Men nu ved firmelsen er det altså vores tur til at gøre det selv - bevidste om, hvad vi gør og ud fra vor egen beslutning ...

Trosbekendelsen er et produkt af en kirkehistorisk begivenhed. Og her melder sig nogle grundlæggende spørgsmål: Hvordan er den blevet til? Hvad har den villet udsige? Og hvad – og det er for os troende vigtigt - står der ikke i den?

Trosbekendelsen er et kirkehistorisk faktum og dermed karakteristisk for vores kirke, nemlig, at kirken er vokset igennem en lang historisk proces. Hvor kompliceret og til dels smertefuld denne proces har været (med konciler, spaltninger, krige og magtkampe, undertrykkelse og

---

tvangsudøvelse, og til sidst med det Andet Vatikanerkoncil) - det må være en del af undervisningsstoffet. Det gælder især en grundig orientering om det Andet Vatikanerkoncil.

Trosbekendelsen er et teologisk udsagn, der er blevet til via mange komplicerede og absolut ikke fredelige overvejelser; og den er formuleret i et sprog, der til dels mildest talt er svært at forstå. Formuleringer som “født, ikke skabt” om SØNNEN - hvad vil det sige? Og hvad betyder “forud for alle tider”, når vi mennesker bruger begrebet “forud” som et tidsbegreb? Så passer det jo næppe på noget, der ligger uden for den skabte tid? - Jeg må indrømme, at trosbekendelsens formuleringer ikke udgør en central del i min undervisning. - Derimod vil jeg drøfte med firmanderne, hvad “tro” betyder for dem: Hvad der menes med “at tro på noget”. Hvordan tro forholder sig til viden. Hvad med troens måske største udfordring: det ondes problem - med et fint ord: teodicé-problemet?

Mere centralt for mig er, hvad der ikke står i trosbekendelsen. Om Jesu liv siges i bekendelsesteksten, at han blev født, pint og korsfæstet, er opstået og opfor til Himlen. Det

berettes der meget mere udførligt om i bibelen. Og bibelen, især det Nye Testamente, står mere i centrum for min undervisning. Desværre rækker tiden ikke til en fordybelse i nogle af de rigtigt spændende historier i det Gamle Testamente. Men skabelsesberetningen over for Big Bang og over for Darwins udviklingsteori skal med; og dermed også spørgsmålet om, hvordan bibelen skal læses / forstås. Hvad i det Nye Testamente med alt det, der ligger mellem Jesu fødsel som nøgent faktum og hans pinefulde død? Det, vi læser om omstændighederne ved hans fødsel, hans barndom, hans optræden og lære? Ikke et ord om det i trosbekendelsen - og dog så vigtigt for os. Lad mig fremhæve lighederne. Firmanderne må godt nok formodes at “kende” dem, at have hørt om dem før, men jeg oplever gang på gang, at de mildest talt har en overfladig forståelse af dem. - Jesu liv, Jesu lære og Jesu gaver (de sidste formidlet gennem kirken i sakramenterne), det er emner for min undervisning.

Tilbage til kirken, som jo også nævnes i trosbekendelsen. Den kan i teksten nemt opfattes som en statisk størrelse, som bare er der - og alt er

---

ok. Men ligesom Jesus har overladt sit budskab til de mennesker omkring sig, der - fortælles det jo - svigtede ham og først efterhånden kom til at forstå ham, har han overladt budskabet til al de generationer efter ham, som skabte en kirke --- som også har svigtet ham. Det er inkarnationens konsekvens. Gud har gjort sig afhængigt af os - ja, også af vores svigt.

Forståelsen af kirken som en dynamisk størrelse, der kan svigte og som vi derfor har et medansvar for, mener jeg kan appellere til de unges engagement. "Når kirken ikke er sådan, som det passer til min livssituation og min livsstil, så dropper jeg den bare", kunne man fristes til at sige. Men nej: kirken er ikke færdig - lad os være med til at udvikle den! Det kræver

---

kritisk sans, som bør være velkommen, ikke uønsket! Og dermed er jeg gledet over til det næste led i firmelsen:

Salvelse og sendelse:

Trosbekræftelsen (som frugt af tro er det en nådegave) besvares med en fornyet inddragelse i kirkens medlemskab (ud over den i dåben), også det som en gave, en gave der skal besvares. Her melder ordet MISSION sig, svarende til Fadervorbønnen: "til os komme dit rige". Komme - ikke kommer! En opfordring altså. - Når jeg spørger firmanderne, hvad denne sætning i bønnen betyder, får jeg jævnligt det svar, at det er en bøn om at komme i himlen ... Så kan vi jo bare vente, være fromme og overlade verden til sig selv!/? - Nej, det rige skal vi med Guds hjælp være med til at bringe her til verden: både i os selv og vores omgivelser (i videste forstand). Og det betyder MISSION: At handle ret og være med til at skaffe "ret" (i videste forstand). Heri ligger, at vi grundigt drøfter spørgsmålet om "rigtigt og forkert", og spørgsmålet om vort engagement i verden omkring os. Det første får os til at spørge, hvad vi har af hjælp til det

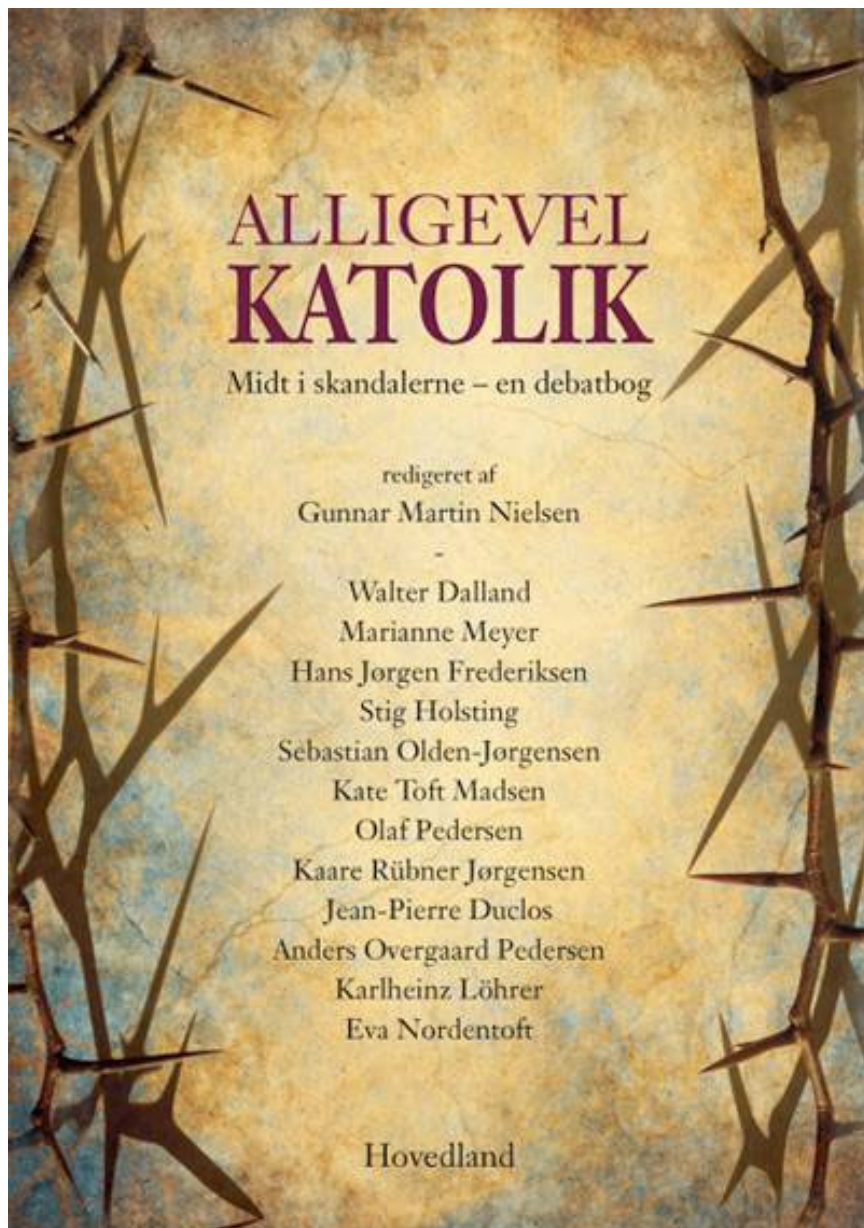
gode liv. Det andet belyser jeg ved at vise og drøfte filmen "The Mission" og ved at vise et Tv-interview med pater Peter Tantholdt Hansen om hans virke i Peru - og heri med hans vægtige bemærkning om sit forhold til "sine" indianere: De har lige så meget at give mig, som jeg kan give dem. Mission som møde i gensidig respekt!

Tilbage er nu måske noget af det vigtigste: At vi har brug for hjælp! Og det lægger op til en samtale om bønnen, både den private og den arrangerede, herunder især messen. Og dermed også en gennemgang af sakramenterne, især dåben, komunionen, skriftemålet og firmelsen. - Også gennemgangen af kirkeåret og af det katolske kirkerum hører med hertil med al den symbolik og det billedsprog, der skal forklares.

Jeg opfatter min undervisning som dialog med de unge mennesker. Hver time begynder med, at en af dem stiller et spørgsmål ...

Der er nok at tage fat på.

Skulle man være interesseret i at se, hvordan mit undervisningsprogram fra sidste år, klemt sammen i 18 timer, praktisk så ud, så har jeg det i en slags kompendium på computeren.

Anmeldelse af Jakob Egeris Thorsen

Omkring påske 2009 opstod der en krise i den katolske kirke som følge af den såkaldte Brasilien-sag, hvor ærkebiskoppen af Recife, den konservative efterfølger af Dom Helder Camara, højlydt proklamerede og stadfæstede ekskommunikationen af moderen til en 9-årig pige, der havde fået foretaget en abort for at stoppe en tvillingegraviditet, der var resultatet af en række voldtægter begået af stedfaderen. Sammen med moderen blev også lægen og andet sundhedspersonale, der havde medvirket, udelukket fra Kirken. Denne lokale krise blev hurtigt en global krise, da kardinaler og biskopper – også i Norden – i første omgang følte sig kaldede til at forsvare og forklare deres bispekollegas adfærd. I Danmark medførte sagen en ret intens pressedækning og en syndflod af forargede læserbreve – heriblandt også fra Kirkens egne medlemmer.

I debatbogen ”Alligevel katolik” nævnes Brasilien-sagen af en af bi-dragyderne som én af de skandaler, der næsten fik ham til at tage sit gode tøj og gå. Kun en række personlige

henvendelser fra præster i Danmark og et bedre-sent-end-aldrig hyrdebrev fra den danske biskop, der tog afstand fra Recife-biskoppens dispositioner, fik skribenten til at betænke sig og til senere at genfinde glæden ved at være katolik. Brasilien-sagen var den første af en række skandaler, der fra 2009 til 2011 satte den katolske kirke på dagsordenen i Danmark. Efter Brasilien var det sager om seksuelt misbrug mod børn og unge begået af præster, der fyldte spalterne. I USA, Irland og Tyskland fremlagde undersøgelseskommissioner rapporter, der grelt udstillede de kirkelige leders fatale svigt i misbrugssager. Og endelig begyndte pressen i Danmark at grave efter sager i den danske katolske kirke.

Selvom omfanget af misbrugs-sager i Danmark viste sig at være forholdsvist beskedent og selvom det i skrivende stund er usikkert (en advokatundersøgelse forventes snart færdig), hvorvidt bispekontoret i Danmark har håndteret sagerne på samme kritisable måde som deres udenlandske kollegaer, så var hele affæren – heriblandt også mediernes unuancerede og sensationslystne dækning – en prøvelse for alle danske

---

katolikker. Det er den situation, som bogen ”Alligevel katolik”, som har undertitlen ”Midt i skandalerne – en debatbog”.

I bogen giver tolv danske katolikker deres personlige grund til alligevel, på trods af skandalerne, at blive i kirken. Flertallet af indlæggene er kritiske eller stærkt kritiske overfor den måde misbrugssagerne er blevet håndteret af kirkens ledelse, og når man læser indlæggene ét efter ét viser der sig for de flestes vedkommende en generel træthed og harme over den måde kirkens biskopper med paven i spidsen har forvaltet deres hyrdeembeder på siden Andet Vatikanconcil. Med undtagelse af Sebastian Olden-Jørgensens indlæg, som henregner skandalesagerne til almenmenneskelige svigt, der er uden sammenhæng med de kirkens ledelsesstruktur (titlen på hans bidrag er ”En syndig kirke – lige noget for mig!”), synes de fleste af de skribenter, der funderer over årsagerne til at skandalerne kunne nå et så horribelt omfang, at identificere problemet i en autoritær og hierarkisk kirkeforståelse, der har gjort det muligt for biskopper at dække over problemati-

ske præster, forflytte dem og true ofre til tavshed, alt sammen for at sikre Kirkens anseelse udadtil. Kritikken begrænser sig derfor ikke til håndtering af skandalesagerne, men munder for de fleste vedkommende ud i en generel kritik af den katolske kirkes ledelsesstrukturer og af Kirkens – i disse forfatteres øjne – utidssvarende konservative holdninger til bl.a. præventionsmidler, homoseksuelle og kvindelige præster. Som mange, ja sandsynligvis flertallet af Vesteuropas katolikker, er de dybt uenige med pave og biskopper på disse punkter, og de fleste indlæg er derfor dybt personlige beretninger over hvorfor de – alligevel – forbliver i Kirken.

De personlige beretninger, der på en paradoksalsk måde minder om den dansk-katolske konversionslitteratur fra første halvdel af det 20. århundrede, er bogens styrke. Fælles for dem alle er – hvad enten de er skrevet af krybbe-katolikker eller konvertitter – en dyb følelse af at være ”hjemme” i Kirken; at Kirken er deres og næsten uløseligt forbundet med deres Gudsforhold. Dette ejerskabsforhold gør samtidigt skandalerne og de andre oplevede dårligdomme desto mere

---

smertelige. For os andre katolikker er det opbyggeligt at læse, hvordan og med hvilke bevæggrunde disse medbrødre og –søstre kommer overens med deres genvordigheder med samtidens ledelse og alle munder i en dybtfølt tilslutning til Kirkens fællesskab. Man må formode at mange af bogens læsere, der ligesom undertegnede, deler en eller flere af bidragernes anfægtelser, vil kunne spejle sig selv i deres overvejelser.

Den lille bogs undertitel – ”en debatbog” – er dens svage side, for med enkelte undtagelser når ingen af bidragerne i deres indlæg for alvor ud over det konstaterende. Debatten, dvs. diskussionen af hvordan vi skal forstå kirkens nuværende situation og af hvordan mulige forandringer kan tænkes, udebliver derfor næsten fuldkomment.

Eneste undtagelse er et genoptrykt indlæg af afdøde professor Olaf Pedersen (†1997), der under titlen ”Et skib midt i skærene” undersøger måden hvorpå den katolske kirke historisk har forholdt sig til kriser og forandringer. Her påviser Olaf Pedersen, hvordan Kirkens krise- og

problemhåndtering typisk af præget af to faser. Først formulerer Kirken en hurtig og ”let fattelig” løsning, der nok skaber afklaring, men sjældent fred. I anden fase tager enkelte katolikker så problemet på sig og ”sætter deres eksistens ind på at finde frem til en varig løsning”, som så siden fuldbyrdes af den samlede Kirke. Dette gælder, hvad enten at Kirken i sidste ende står fast på sin lære eller praksis, eller at den i sidste ende må revidere sit synspunkt. Den lære, som Pedersen drager af sin analyse er, at løsningen på kontroversielle spørgsmål altid er en ofte langvarig proces, og at man derfor må tilbagevise dem, der skråsikkert hævder at Kirken har svar på alle spørgsmål, at Kirkens lære er uforanderlig og at der udenfor Kirken kun er vildfarelse. Pedersens bidrag vækker således det velbegrundede og fromme håb, at Kirken på længere sigt kan og vil finde holdbare løsninger på de problemer og kontroverser, der netop nu plager den, også selvom dette – ”midt i skandalerne” – kan synes svært at få øje på.

Hellig Kors Kirke i Jyllinge på Sjælland, bygget udelukkende af genbrugsplastmaterialer. Foto: Hans Christensen

---

Vi beder Gud om blomster Han giver os frø

**Original: We ask God for flowers:
He gives us seeds**

Katolsk dialog & information

www.katolskdialog.dk

Forside Nyheder Artikler Links Om os

Katolsk Dialog & Information er et tidsskrift med den katolske kirke som ståsted med fokus på teologi, spiritualitet og samfund med det 2. Vatikanerkoncil som retningspil

Udkommer 4 gange årligt

Abonnement 200 kr
Tilmelding hos:
Karlheinz Löhner
Hvalsøvej 4
2700 Brønshøj,
kh.loehner@gmail.com
tel: 38 28 84 47

På denne hjemmeside kan du læse tidligere numre

Årgang 2006 - 2011 er nu tilgængelig

Hjemmesiden supplerer bladet med diverse artikler.

Apostlenes omfavnelse

Katolsk dialog og information arbejder på at overvinde skel

Økumeni samt andre religioner og kirkens forhold til verden har vores fulde interesse

Ikonen er skrevet af Birthe Raundahl Mikkelsen i 2007

Indlæg fra læserne er meget velkomne.

Både reaktioner på bragte artikler, læserbreve og artikler. Ligeledes vil vi gerne have forslag til emner og skribenter. (red.)

Redaktion af dette nummer

Dan Eriksen (ansvarshavende)

Eva Nordentoft

Hans Christensen

Jean-Pierre Duclos

Karlheinz Löhner

Kjeld Wogensen

Peter G. Rasmussen

Nyhedsredaktion

Karlheinz Löhner

Layout

Benjamin Gamillscheg

Katolsk dialog & information udgives af redaktionen og udkommer 4 gange om året. Bladets hjemmeside findes på www.katolskdialog.dk

Abonnement koster 200 kr. om året og bestilles ved henvendelse til kassereren: Karlheinz Löhner, Hvalsøvej 4, 2700 Brønshøj, tlf. 38 28 84 47 eller e-mail: kh.loehrer@gmail.com

Indbetaling med angivelse af indbetalers navn og adresse kan foregå:
- på girokonto, korttype +1, kontonr. 10166373
- fra udlandet, IBAN DK4830000010166373

Citater skal forsynes med angivelse af 'Katolsk dialog & information' som kilde; optryk af hele artikler må kun ske med forfatterens tilladelse.

Indlæg sendes til Dan Eriksen, Emdrup Vænge, 2100 København Ø eller dan_eriksen@get2net.dk

ISSN 1901-9823

Katolsk dialog & information

Fra Birgitta Klostret i Maribo. Foto: Karlheinz Löhner.